Sygn. akt I C 420/13

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2013 r.

Sąd Rejonowy w Zgorzelcu Wydział I Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR Maciej Dubrowski

Protokolant: Ewelina Pługowska

na rozprawie po rozpoznaniu w dniu 8 sierpnia 2013 r. w Zgorzelcu sprawy

z powództwa ***Fabryki (...) B. (...) spółki jawnej w Z.***

przeciwko ***Z. T. (1)***

o zapłatę

powództwo oddala.

UZASADNIENIE

Strona Powodowa Fabryka (...) B. (...) Spółka Jawna w Z. w dniu 04 marca 2012 r. wniosła pozew przeciwko Z. T. (1) o zapłatę kwoty 1.023,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 30-01.2013 r. do dnia zapłaty i kosztami procesu, w tym zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu żądania podała, że w 2009 r. pozwany Z. T. (1) jako dyrektor Fabryki (...) w Z. nadużył uprawnień i dokonał bezprawnego przysporzenia na swoją rzecz kwoty 1.023,00 zł, gdyż ze środków spółki pokrył płatności wynikające z faktur VAT nr (...) z dnia 18-01-2009 r. wystawionych na firmę powódki, a dotyczących usług hotelowych w Hotelu (...) w M.. Wskazała, że wymienione w fakturach usługi hotelowe związane były z pobytem w M. pozwanego wraz żoną i nie były w żaden sposób związane z działalnością strony powodowej, a zatem brak było podstaw do ich finansowania. Działanie takie nosi znamiona bezpodstawnego wzbogacenia pozwanego kosztem firmy powódki, podlegającego obowiązkowi zwrotu zgodnie z art. 405 kc. Po stwierdzeniu tych nieprawidłowości w 2012 r. - pozwany był wzywany do zwrotu równowartości usług pokrytych z majątku spółki pismem z dnia 18-01-2013r ale wezwania okazały się bezskuteczne.

Nakazem zapłaty w postępowaniu upominawczym z dnia 18-03-2013 r. sygn. akt I Nc 260/13 (k.- 21) Sąd uwzględnił roszczenie w całości.

Pozwany w sprzeciwie od nakazu zapłaty (k.- 24) wniósł o oddalenie powództwa w całości, podnosząc zarzut przedawnienia roszczenia.

Pismem z dnia 29-04-2013r pełnomocnik powódki podnosząc, iż właścicielka spółki pani B. K. o powyższym nadużyciu dowiedziała się w marcu 2013 r. powołał się na art. 442^1 k.c. twierdząc, iż termin przedawnienia jeszcze nie minął. Do zgłoszonego przedawnienia podniósł zarzut nadużycia prawa wywodząc go zasad słuszności. Powołał się przy tym na rozstrzygnięcie zapadłe w identycznej sprawie w tutejszym sądzie pod sygn. akt I C 1253/12.

Pozwany na rozprawie w dniu 21-05-2013r przyznając, iż dokonał bezprawnego przysporzenia korzyści na swoją rzecz, kosztem strony powodowej, której w 2009 r. był współwłaścicielem. Wskazał, że pokrywanie prywatnych

usług hotelowych w ramach kosztów spółki było praktyką powszechną i dotyczyły wszystkich wspólników, a pobyty wspólników B. K. oraz R. K. na koszt powódki w różnych hotelach na terenie Polski w latach 2008 – 2011 zamknęły się kwotą ponad 70.000 zł. Jednocześnie pozwany podniósł, iż wspólnicy w koszty spółki wrzucali koszty leasingu i eksploatacji samochodów osobowych używanych do celów prywatnych.

Reprezentująca stronę powodową wspólniczka B. K. w odpowiedzi na zarzuty pozwanego stwierdziła, że pobyty jej i jej męża w hotelach, koszty leasingu i eksploatacji samochodów były związane z działalnością spółki.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Pozwany Z. T. (1) w 2009 r. był (...) spółki Fabryka (...) Z. (...) spółka jawna w Z. (obecna nazwa Fabryka (...) (...). (...) spółka jawna w Z..

[okoliczność bezsporna, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...) k. 9 – 13 akt I 1253/12]

Pozwany wraz z małżonką od 16-01-2009r do 18-01-2009r korzystał z usług hotelowych Hotelu (...) w M.. Pobyt pozwanego w hotelu nie był związany z działalnością powodowej spółki i miał charakter wyłącznie prywatny **.** W dniu 18-01-2009 r. (...) w M. wystawiła na rzecz Fabryki (...) Z. T. (...) w Z. faktury VAT (...) na kwotę 1015,80 zł brutto za usługi hotelowe.

[okoliczność bezsporna -faktura VAT (...) k. -13]

Należności za w/w fakturę po przedstawieniu jej przez pozwanego w księgowości zostały pokryte przez stronę powodową.

[okoliczność bezsporna -faktura VAT (...) k. -13, zeznania świadka K. S. k. -50v-51v]

W latach 2009- 2012 B. K. wraz mężem również korzystała z usług hotelowych średnie miesięczne obciążenia spółki za usługi hotelowe opiewały na kwotę około 3000-4000 zł, czasami były niższe na około 1000 zł miesięcznie. Faktury za te usługi najczęściej były przekazywane księgowości do rozliczenia za pośrednictwem pozwanego, który także w kasie pobierał za nie gotówkę, którą następnie przekazywał małżonkom K..

[zeznania świadka K. S. k. -50v-51v, I. Ł. k 68v-69]

Pozwany Z. T. (1) do stycznia 2011r był (...) spółki Fabryka (...) Z. (...) spółka jawna w Z. (obecna nazwa Fabryka (...) B. (...) spółka jawna w Z.. Następnie do marca 2012r był prokurentem i dyrektorem spółki. Do stycznia 2011 r wszyscy wspólnicy byli uprawnieni do reprezentacji spółki, faktycznie spółkę do 2012r reprezentował jedynie pozwany. Inni wspólnicy w tym okresie nie podpisali jakiegokolwiek dokumentu w imieniu spółki.

[zeznania świadka K. S. k. -50v-51v, I. Ł. k 68v-69, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...) k. 9 – 13 akt I 1253/12]

W styczniu 2011r wspólnicy dokonali zgodnego rozliczenia udziałów w zawiązku z zmianami podmiotowymi w spółce, z której wystąpił pozwany a wstąpiła w jego miejsce córka B. K..

[zeznania świadka K. S. k. -50v-51v, I. Ł. k 68v-69, odpis pełny z rejestru przedsiębiorców KRS nr (...) k. 9 – 13 akt I 1253/12]

Księgowość w spółce od dnia jej powstania do dnia dzisiejszego prowadzi I. Ł. i K. S..

[zeznania świadka K. S. k. -50v-51v, I. Ł. k 68v-69]

Spółka do końca 2010r przynosiła zyski. Rok 2011 prawdopodobnie również zakończył się bez strat. Sytuacja gospodarcza w spółce uległa zdecydowanemu pogorszeniu na przełomie 2011-2012r.

[zeznania świadka K. S. k. -50v-51v, I. Ł. k 68v-69,zeznania pozwanego k 69v-70]

Pismem z dnia 18-01-2013r. doręczonym pozwanemu 22-01-2013r. pozwany został wezwany do zapłaty kwoty 1.023,00 zł w terminie 7 dni.

[wezwania do zapłaty wraz z dowodami doręczenia k.-19-20]

Wyrokiem Sądu Rejonowego w Zgorzelcu z dnia 17-01-2013r o sygn. akt I C 1253/12 uwzględnił w całości powództwo Fabryki (...)(...) (...) Spółka Jawna w Z. przeciwko Z. T. (1) o zapłatę kwoty 1.023,00 zł. Wyrok ten uprawomocnił się w dniu 26-02-2013r. Sąd w powyższej sprawie na zasadzie art. 5 k.c. nie uwzględnił zarzutu przedawnienia.

[Wyrok wraz z uzasadnieniem w aktach I C 1253/12]

Od 2012r byli wspólnicy spółki są ze sobą w sporze. Toczą się liczne procesy cywilne pomiędzy nimi, składają oni również na siebie liczne zawiadomienia do organów ścigania co do nieprawidłowości w prowadzeniu Fabryko (...) (...) (...) w Z. przez obydwoje wspólników. Postepowania prowadzi między innymi Prokuratura Okręgowa w Jelenie Górze.

[akta Prokuratury Okręgowej w Jeleniej Górze V Ds. 38/12, V Ds. 13/13]

Sąd zważył, co następuje:

Obie sprawy z powództw Fabryki (...) (...) (...) Spółka Jawna w Z. przeciwko Z. T. (1) oparte były o identyczne stany faktyczne i prawne, Jedyne różnice pomiędzy nimi wynikają z innego sposobu obrony pozwanego przed roszczeniem strony powodowej i związanymi z tym nieznacznie szerszymi ustaleniami faktycznymi. Sąd orzekający w zasadzie w całości aprobuje ustalenia faktyczne i argumentację prawną przyjętą za podstawę rozstrzygnięcia w sprawie I C 1253/12 za wyjątkiem jedynie oceny skuteczności zarzutu powoda o nadużyciu prawa poprzez powołanie się przez pozwanego na przedawnienie wskutek dalszych ustaleń faktycznych o czym poniżej.

Celem przypomnienia warstwy prawnej i faktycznej strona powodowa jako podstawę swojego roszczenia wskazała art. 405 kc, zgodnie z którym kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe do zwrotu jej wartości. Nie mniej jednak należy wskazać, iż w niniejszej sprawie zachowanie pozwanego wyczerpało również znamiona deliktu, gdyż pozwany doprowadził do niekorzystnego rozporządzenia majątkiem powodowej spółki poprzez zapłatę przez nią kosztów prywatnego, rodzinnego wyjazdu pozwanego, a zatem zastosowanie mógłby znaleźć tu także przepis art. 415 kc na podstawie którego, ten, kto z winy swej wyrządził drugiemu szkodę, obowiązany jest do jej naprawienia. Mając na uwadze okoliczności faktyczne, należy podkreślić, iż pozwany miał świadomość szkodliwych skutków swego zachowania i celowo do nich zmierzał (dolus directus), a wina umyślna pozwanego nie budzi wątpliwości. Zgodnie z treścią art. 414 kc możliwy jest zbieg

odpowiedzialności z tytułu czynu niedozwolonego oraz bezpodstawnego wzbogacenia, przy czym jeśli dojdzie do zbiegu, uprawniony powinien dokonać wyboru roszczenia, a zatem zasadność, wymagalność i termin przedawnienia roszczenia w niniejszym postępowaniu należało rozstrzygnąć na podstawie przepisów o bezpodstawnym wzbogaceniu. (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 14.12.1983 r. IV CR 450/83). Powołanie się w piśmie pełnomocnika powoda z dnia 29-04-2013r na wyrok i uzasadnienie w sprawie I C 1253/12 świadczy o dokonanym wyborze z bezpodstawnego wzbogacenia.

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22.03.2001 r. V CKN 769/00 wskazał, że roszczenie z tytułu nienależnego świadczenia, mającego taki charakter już w chwili spełnienia, staje się wymagalne od tej chwili, a więc w niniejszej sprawie świadczenie było wymagalne od daty zwrotu pozwanemu kwoty z faktury VAT nr (...) tj w dniu 31-01-2009 r. Roszczenie pozostawało w związku z działalnością gospodarczą powódki, a zatem podlegało trzyletniemu przedawnieniu przewidzianemu w art. 118 k.c. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16.07.2003 r. V CK 24/02), który upłynął w dniu 31-01-2012 r. Sąd orzekający uznał również, iż spółka o fakcie nienależnego rozliczenie

przez pozwanego kosztów pobytu w hotelu wiedziała w momencie zwrotu jemu w kasie tych kwot. Wspólniczka B. K. nie może zasłaniać się swoją niewiedza w oczywisty sposób wynikającą co najmniej jedynie z braku staranności w prowadzeniu swoich spraw. Podkreślenia wymaga przy tym, iż zeznające w sprawie księgowe rozliczanie faktur za hotele uważały za normalną w spółce praktykę, o której wszyscy wiedzieli. Faktury te przekładał głównie pozwany ale dotyczyły przede wszystkim pobytów państwa K. w hotelach. Wystarczył by jeden telefon do księgowości aby wspólnicy wiedzieli o wszystkich nie związanych z produkcją wydatkach spółki. Dokonanie na początku stycznia 2011 zmian podmiotowych w spółce w postaci wystąpienia z niej pozwanego a wstąpienia w jego miejsce córki B. K. wymagało rozliczenia udziałów poprzez między innymi weryfikacje finansów i stanu majątkowego spółki. Rozliczenia owe były zgodne trudno więc dać wiarę wspólniczce B. K., że nie sprawdziła uprzednio dokumentacji księgowej spółki. Oceniając więc termin przedawnienia na gruncie art. 442^1 § 1 k.c. uznać należy, iż też niewątpliwie minął

Jednakże skorzystanie przez dłużnika z zarzutu przedawnienia roszczenia podlega kontroli Sądu pod kątem nadużycia prawa podmiotowego (art. 5 kc.) (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 15.07.1999 r. II UKN 44/99). Celem weryfikacji sprzecznych twierdzeń obydwojga byłych wspólników w zakresie przyjętej w spółce praktyki i zwyczajów przesłuchano w charakterze świadka K. S. (k. -50v-51v) i I. Ł.(k 68v-69) pracownice księgowości powodowej spółki. Sąd uznał, ich zeznania za całkowicie wiarygodne brak jest bowiem podstaw do kwestionowania ich prawdomówności. Obie panie księgowe zeznały zgodnie, iż w spółce miała zastosowanie zwyczajowa praktyka wspólników rozliczania w kosztach spółki pobytów przez nich w hotelach, kosztów leasingu i eksploatacji samochodów osobowych w tym 3 luksusowych marki M. (fiskalny cel tych praktyk nie uszedł uwadze sądu). Mówiły także- jeżeli wspólnicy przedkładali fakturę do rozliczenia tzn. że wyjazd był służbowy. Rachunki za hotele w 2009r wynosiły średnio miesięcznie kwotę 3000-4000 zł i dotyczyły zwykle pobytów w nich B. K. lub jej męża. Wskazywały przy tym, iż w ramach kosztów spółki rozliczane były pobyty w hotelach męża Pani K., nigdy nie będącego pracownikiem spółki, także w okresie kiedy nie był już wspólnikiem. Świadkom tym nic nie było wiadomo na temat czynności podejmowanych przy reprezentowaniu spółki przez B. K. lub jej męża do marca 2012r mówiły że wszystkie czynności zarządu i dyrektora zakładu pracy podejmował do tego czasu wyłącznie pozwany. Innych dokumentów nie widziały. Państwo K. dzwonili do spółki tylko o pieniądze z zysku i tytułem zwrotu ich wydatków. Rok 2009 zakończył się dużym zyskiem, który wypłacono wspólnikom.

Sąd przy tym odmówił wiarygodności B. K. zeznającej w charakterze strony, iż pobytu w hotelach jej i męża były związane z działalnością powodowej spółki. Brak na to chociażby cienia dowodu z resztą w jej twierdzeniach zachodzi oczywista sprzeczność wewnętrzna. Z jednej strony twierdziła, że sprawami spółki do marca 2012r zajmował się wyłącznie pozwany, by móc wywodzić iż termin przedawnienia jeszcze nie minął. Z drugiej strony dla wyjaśnienia tak licznych faktur za pobyty w hotelach i kosztów leasingu mówiła, iż w ramach spraw spółki wykonywali liczne podróże służbowe, których celu jednak nie podała.

W świetle powyższego zachowanie pozwanego choć obiektywnie naganne w zwyczajach panujących w powodowej spółce jest nie wystarczające do przyjęcia, iż uzasadnia skuteczne postanowienie zarzutu nadużycia prawa do zgłoszonego przez pozwanego zarzutu przedawnienia.

Zdaniem Sądu naganne praktyki gospodarcze polegające na zaliczeniu w koszty działalności prywatnych wydatków oceni w ramach prowadzonych postępowań Prokurator. Oczywistym jest przy tym, iż gdyby faktury za hotele nie były księgowane koszty spółki były by niższe, zysk i podatek od niego większy. Większy też byłby podatek zapłacony przez wspólników od dochodu ze spółki.

W tej sytuacji Sąd uznał, że ponad roczne uchybienie przez stronę powodową trzyletniemu terminowi do wytoczenia powództwa od daty upływu terminu przedawnienia dawało pozwanemu uprawnienia do skutecznego podniesienia zarzutu przedawnienia.

Mając powyższe na uwadze, należało orzec, jak w sentencji wyroku.